

ПРЕДУЗЕТНИШТВО У ЈАВНОЈ УПРАВИ КАО ФАКТОР ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА НАЦИОНАЛНЕ ЕКОНОМИЈЕ

PUBLIC ADMINISTRATION ENTREPRENEURSHIP AS A FACTOR OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF NATIONAL ECONOMY

Јелица Растока

Економски факултет Универзитета у Бањој Луци, Република Српска,
Босна и Херцеговина
jelica.rastoka@ef.unibl.org

***Апстракт:** Крај XX и почетак XXI вијека окарактерисале су нагле експанзије националних економија, рушење граница тржишта и глобализација. Либерализација свјетске економије омогућила је импресиван економски раст на глобалном нивоу, истовремено стварајући изазове са посљедицама на одржавање таквог раста. Упркос покушајима неолиберализације земаља, високе стопе незапослености, сиромашто и неједнакост се приписују неефикасној државној администрацији склоној корупцији. Са тим у вези, важно је расправљати генералну улогу и значај јавне управе у достизању циљева одрживог развоја. Постоје бројне тврдње да је јавна управа директно одговорна за достизање циљева одрживог развоја, те се добра јавна управа сматра можда једним од најзначајнијих фактора у борби против сиромаштва и у стимулсању развоја. Као иновативан модел повећања ефикасности и ефективности јавне управе, нужно је увести предузетништво које би, адекватном примјеном, довело до бољих перформанси јавне управе. У складу са тим, проблем истраживања у овом раду се тиче тога да ли и како предузетништво у јавној управи може бити кориштено као ефикасан инструмент за достизање циљева одрживог развоја. Хипотеза је формулисана на сљедећи начин: Примјена предузетништва у јавној управи, кроз повећање ефикасности и унапређење ефективности њеног функционисања, директно и индиректно доприноси достизању одрживог развоја националне економије. Методологија кориштена за доказивање хипотезе је анализа проблема и узрока, синтеза, индукција и дедукција, те студија случаја са статистичком анализом. Рад се састоји од теоријског и практичног дијела.*

***Кључне ријечи:** екстерно предузетништво; интерно предузетништво; зелено предузетништво; јавна управа; предузетништво у јавној управи; одрживи развој; развој националне економије; социјално предузетништво;*

Abstract: *The end of the XX and the beginning of the XXI century was characterized by a sudden expansion of national economies, demise of market boundaries and globalization. The liberalization of the world economy enabled impressive economic growth on a global level, at same time by bringing about challenges with consequences in terms of sustaining such growth. Despite the attempts of neoliberalization of contries, high unemployent, poverty and inequalities levels are attributed to inefficient administration inclined to corruption. In this connection, it is important to discuss the overall role and importance of public administration in achieving sustainable development. There are numerous claims that public administration is directly responsible for achieving sustainable development goals, and good governance is perhaps considered as the most important factor in eradicating poverty and stimulating development. As an innovative model for increasing the efficiency and efectiveness of public sector business, it is necessary to introduce entrepreneurship that would, by proper implementation, led to better performance of public administration. Accordingly, problem studied in this paper concerns the research into whether and how public sector entrepreneurship could be used as an efficient insturment for achieving sustainable development goals. The hypothesis is put forward that reads: The application of entrepreneurship in the public sector, through increasing efficiency and improving the effectiveness of its functioning, directly and indirectly contributes to achieving sustainable development of national economy. The methodology used to prove the hypothesis is related to problem-cause analysis, synthesis, induction, deduction and case study together with statistical analysis. This paper includes theoretical and practical part.*

Key Words: *entrepreneurship; intrapreneurship; green entrepreneurship; public administration; public administration entrepreneurship; sustainable development; development of national economy; social entrepreneurship*

УВОД

Либерализација свјетске економије омогућила је импресиван економски раст на глобалном нивоу, уједно доводећи до изазова који производе посљедице у погледу одрживости таквог раста (Soubbotina, 2004). Упркос покушајима неолиберализације земаља, висок степен незапослености, сиромаштва и неједнакости приписује се неефикасној администрацији склоној корупцији (Demmers, Jilberto & Hogenboom, 2004). Бројне су тврдње о томе да је јавна управа директно одговорна за постизање циљева одрживог развоја, те се добро управљање сматра можда и најважнијим фактором у искорјењивању сиромаштва и подстицању развоја (Graham Amos & Plumptre, 2003). У студијама међународних инсититуција, какве су оне које је провео Међународни монетарни фонд (2016), неефикасна јавна управа се сматра главним и одговорним кривцем за подбачај у достизању одрживог развоја, у случају транзиционих економија.

Како наводе у свом извјештају (Међународни монетарни фонд, 2016), предимензионирана јавна управа, не само да је „камен спотицања“ самој себи, већ уједно „гуши“ приватни сектор. Као мјере реформе, ММФ препоручује смањење димензија јавне управе кроз отпуштање дијела радника и смањење

плата преосталима. Међутим, за транзиционе земљама у којима је изражен проблем предимензиониране јавне управе, карактеристичне су високе стопе незапослености и низак животни стандард, односно ниски дохотци становништва. Ове мјере би евентуално биле учинковите, уколико би приватни сектор у тим земљама био довољно развијен да „прихвати“ дио радника који би се отпустио из јавне управе, што углавном није случај.

У овом раду, држи се до става да је предимензионираност јавне управе потребно оптимизирати, односно повећати обим пословања кроз активности које би се уједно тицале развоја пословне климе и подстицања приватног сектора на развој. На тај начин, радило би се на побољшавању предузетничког окружења које би погодновало развоју приватног сектора, те би се створиле претпоставке за „прерасподјелу“ дијела запослених из јавног сектора у приватни. Као иновативан модел повећања ефикасности и ефективности пословања у јавном сектору, увиђа се предузетништво које би правилном примјеном довело до побољшања перформанси јавне управе.

Проблем поучавања у овом раду, односи се на истраживање да ли, и на који начин, предузетништво у јавном сектору, може бити коришћено као ефикасан инструмент у постизању циљева одрживог развоја. Циљ рада је са теоретског аспекта, пружање општег увида у предузетништво у јавном сектору, те објашњавање савремених концепата предузетништва и њихово довођење у везу са одрживим развојем, те анализа узрочно-последичних односа између предузетништва у јавном сектору, као независне варијабле, и одрживог развоја, као зависне варијабле. У складу са тим ће се омогућити предвиђање будућих кретања.

Прагматички аспект циља огледа се у томе што ће се установити користи које могу произаћи из резултата истраживања, што у овом случају представља користи од примјене предузетништва у јавном сектору.

Водећи рачуна да је циљ истраживања специфичан, јер се не односи на тестирање једне или више теорија, већ се дефинише на начин да ће се идентификовати фактори ефикасне и ефективне примјене предузетништва у јавној управи и индикатори одрживог развоја, у овом раду тражи се одговор на истраживачко питање које гласи: Како примјеном предузетништва јавну управу учинити ефикаснијом и ефективнијом и тиме утицати на достизање одрживог економског развоја? Комбинацијом расположивих метода научног истраживања, за овај ниво, обухват и подручје истраживања рада, поставља се хипотеза која гласи: *Примјена предузетништва у јавном сектору, кроз повећање ефикасности и унапређење ефективности функционисања истог, директно и индиректно доприноси постизању одрживог развоја.*

Методологија кориштена за доказивање хипотезе односи се на одређивање проблема и узрока методом Ишикава дијаграма, потом описивање значајних варијабли, њихова класификација, а затим повезивање и утврђивање каузалне повезаности (узрочно-последичне зависности), како би се могло омогућити предвиђање и дати препоруке модела примјене предузетништва у јавној управи. У ограниченим условима, проведена је студија случаја Републике Српске, што чини практични дио овог рада.

1. ПОЈАМ И КОНЦЕПТ ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА

1.1. Одрживи развој националне економије – појам, концепти, стубови

Одрживи развој подразумијевала би неометано функционисање државе и друштва у дугом року, на начин да се кориштењем ресурса остварују задати циљеви, али не онемогућује будућим генерацијама чињење истог. У заједничком извјештају UNECE, OECD и Eurostat (2008) констатују како се чини разумним тумачити одрживи развој као развој који се може наставити заувјек или барем за јако дуго времена. Може се рећи да је то такав вид развоја који повећава добробит кроз врло дуго времена. У основи, он повећава како јавну, тако и приватну потрошњу. Иако је одрживи развој не само пожељан, већ и неопходан, не мора да значи да ће он сам по себи довести до пожељне развојне путање. Иако постоје различита становишта о томе шта чини компоненте одрживог развоја, у овом раду ће се цијенити ставови по којем темељ одрживог развоја чини јавна управа, а три основна стуба чине респективно: друштво, економија, те екологија, енергија и природно окружење. У контексту одрживог развоја, јавна управа се сматра као један од фактора на којима се исти заснива. У овом раду, подржава се став да је јавна управа темељ одрживог развоја, те да она као таква, мора бити ефикасна и ефективна, јер једино на тај начин може омогућити добру подлогу за „подизање“ осталих фактора, трију стубова одрживог развоја. Јавна управа често се описује као државна администрација. Она чини збир свих институција које су представници власти, односно представници њених извршних органа. Свјетска банка (2003, стр. 37) ју дефинише “институције као правила и организације, укључујући неформалне норме које координишу људско понашање”. Како наводи у извјештају о одрживом расту (Свјетска банка, 2003, стр.37), оне су неопходне за одржив и праведан развој. У извјештају Уједињених нација (2015, стр.97), говори се о два уобичајена приступа регулација фактора одрживог развоја, која стоје на располагању јавној управи, а то су: регулаторни инструменти и економски инструменти. Кооіman (2003) се залаже за нове идеје и концепте јавне управе који би проистекли из владајућих друштвених, политичких и административних чинилаца, који би били више оријентисани ка разумијевању одрживости, него класичном традиционалном владању. Afonso, Schuknecht и Tanzi (2003) прорачунавају показатеље ефективности јавног сектора (који повезују исходе с начином кориштења ресурса) и ефикасности јавног сектора (који описују исходе активности јавног сектора). При томе, они дефинишу седам „субиндикатора перформанси јавног сектора“. Прва четири: администрацију, образовање, здравство и инфраструктуру, сврставају у групу „процесних“ или „индикатора прилика“. Преостала три се односе на групу „субиндикатора“ резултата и интеракције владиних процеса са тржиштем, а чине их: дистрибуција дохотка, економска стабилност и ефикасност алокације ресурса. Ова анализа, вјероватно спада у једну од најтемељитијих и најобухватнијих када је у питању анализа „перформанси“ јавног сектора. У складу са тим, водећи рачуна о предмету проучавања, овдје ће се узети у обзир

они индикатори који се односе на сегмент јавне управе, а то су администарција и њој повезани субиндикатори. Jessop (2007) у коментарима ефикасне јавне управе, износи идеју „мета-управљања“ које би ребалансом модела управљања осигурало ефективнија рјешења, кроз култивисање флексибилних репертоара, савјесно праћење и посматрање процеса управљања. Сматра се да су димензије јавне управе обрнуто пропорционалне њеној ефикасности и ефективности. То је из разлога што повећана ефикасност пословања, са собом уводи иновације, као што су увођење разних врста аутоматизације, при чему се смањује потреба за људским ресурсима. Осим тога, ефективност се посматра везано са продуктивношћу, при чему се сматра да висока ефективност, континуелно доводи до повећања продуктивности, која смањује потребе за ангажовањем људских ресурса. Један од интересантних индикатора, који се све више користи у последње вријеме, је број примијењених иновација, као што је: увођење електронског потписа; електронска влада (енг. *e-governance*) чији је претеча Естонија; систем „једношалтерског“ оснивања предузећа (енг. *one-stop-shop*) и бројни други. Један од индикатора који се могу користити је „CPIA“ (енг. *Country Policy and Institutional Assessment* – процјена државних политика, процедура и институција) индекс за оцјену квалитета јавне управе.

У контексту одрживог развоја, под друштвом се подразумевају индивидуе које пребивају и бораве на територији посматране земље, као и њихове социо-демографске карактеристике. Друштвена вриједност постоји у социјалном капиталу (Deakins & Freel, 2012, стр. 255). Социјални капитал се може дефинисати као непосредна, неформална норма која промовише сарадњу између двије или више особа (Шуковић, 2002, стр. 154). Он се односи на елементе као што су: повјерење, грађански дух, солидарност и спремност да се удружи и гради одржива заједница (Coleman, 1990; наведено у Evers, 2001, стр. 297). Као и сваки други капитал, социјални се такође репродукује, одржава, чак и повећава ако се ради с њим (Evers, 2001, стр. 303). Иманентан је друштву и на тај начин представља квази јавно добро (Laville & Nyssens, стр. 317). Значај социјалног капитала огледа се у његовој улози у привреди. У вези са тим, Шуковић (2002, стр.155) наводи како је здрава тржишна привреда је она у којој има социјалног капитала у друштву у оној мјери у којој је то довољно за саморегулацију бизниса, кооперацију, организационе мреже и сл.

Економија, као стуб одрживог развоја, представља укупна економска збивања на територији једне земље, односно обухвата цјелокупну привреду, коју чине приватни и јавни сектор. При томе, сматра се да приватни сектор обухвата све организационе облике бизниса, вез обзира на њихове карактеристике. Економија једне државе посматра се преко индикатора и категорије нивоа развијености. Као индикатори се најчешће користе: стопа инфлације, стопа незапослености, бруто домаћи прооизвод (БДП), БДП по становнику, бруто национални прооизвод (БНП), бруто национални доходак (БНД), спољнотрговински биланс, стабилност девизног курса и сл. Као категорије нивоа развијености, углавном се наводе: неразвијене, развијене и земље у развоју. Са аспекта одрживог развоја, циљ је омогућити одрживу економију која подразумева стабилност цијена, низак ниво инфлације, низак ниво

незапослености, те величину и структуру бруто домаћег производа која обезбјеђује одржање и раст квалитета живота, као и економског благостања. У посљедње вријеме, као принцип „изградње“ одрживе економије, спомиње се стварање одрживих бизниса.

Понашања човјека, проузроковала су бројне еколошке проблеме који су нарушили биодиверзитет заједнице, довели до климатских промјена, покренули глобално затопљење итд. Предвиђа се да ће профит као мотив привређивања изгубити своју улогу у будућем времену када еколошки трошкови буду почели да угрожавају могућност раста профита (Ђорђевић, 2009, стр.80). Пошто је чињеница да енергетска снабђеност битна претпоставка привредног и укупног развоја земље, адекватна енергетска понуда као одговор на енергетску тражњу мора бити усклађена са укупним друштвеним развојем земље (Мандал, Михајловић Милановић и Николић, 2010, стр.100). У контексту одрживог развоја, екологија, енергија и животна средина представљају битан стуб који значајно утиче на остала два, имајући у виду ефекте које окружење ствара како на опште животне услове, тако и на пословни амбијент. Како би се постигла одрживост овог стуба, потребно је водити рачуна о заштити животне средине, промоцији и развоју еколошке свијести, као и подизању нивоа енергетске ефикасности заједнице кроз кориштење алтернативних и обновљивих извора енергије, управљање отпадом и сл.

1.2. Мјерење одрживог развоја

Представљени фактори одрживог развоја, могу послужити као основа за мјерење истог. Приликом одабира индикатора који ће се користити за мјерење одрживог развоја, а који би се касније могли користити за политике развоја и контроле, Hardi и Pinter (1995, стр.10) наводе како је потребно водити рачуна о сљедећим функцијама које одабрани индикатори требају испунити: аналитичка функција, комуникациона функција, функција упозорења и мобилизације, и функција координације. Espinosa и Walker (2011, стр.47) се залажу за системски приступ одрживом развоју који би омогућио усредоточење на разумијевање интеракција између елемената система, умјесто фокусирања на различите аспекте релевантне за његову одрживост (социјални, еколошки и економски фактори). Они наводе како је „предмет одрживости“ заправо одрживост интеракција између друштвенох и еколошког система кроз цјелокупни социо-еколошки систем. Неке од карактеристика друштвеног еколошког система који тежи ка одрживости су: доступност ресурсима; прилагодљивост и флексибилности; општа хомеостаза (стабилност, отпорност, робусност) система, односно капацитет да одржава битне варијабле близу одређене путање или стања; капацитет суочавања са промјенама и одговарања на новонастале промјене; самопоуздање у смислу способности регулисања интеракција са околино; оснаживање као капацитет друштвено-еколошког система за иновирање и подстицање промјена (Espinosa & Walker, 2011, стр.19). Генерално говорећи, у случају мјерења одрживог развоја не постоје прецизни мјерни инструменти и индикатори који би тачно, поуздано, прецизно и у потпуности

успјели да измјере ниво одрживости и одрживог развоја система. Стога је у анализама „најсигурније“ користити индикаторе који задовољавају претходно наведене критеријуме, као што су они које користи UNDP, а то су: стопа сиромаштва; индекс људског развоја, БДП по становнику и сл. Оцјењивање ових индикатора, врши се компаративном анализом између различитих земаља или заједница, или, алтернативно, анализом временских серија.

2. ПРЕДУЗЕТНИШТВО У ЈАВНОЈ УПРАВИ КАО ФАКТОР ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА НАЦИОНАЛНЕ ЕКОНОМИЈЕ

Предузетништво се у литератури идентификује као покретач иновација, раста и развоја привреде, те главни генератор запошљавања. Као главне социоекономске циљеве, везане уз предузетништво, Ahmad и Hoffman (2007) истичу: креирање радних мјеста, економски раст и смањење сиромаштва. Предузетништво је основ друштвеног напретка и благостања сваког појединца (Петковић & Берберовић, 2013, стр.60). Braunerhjelm и Henrekson (2016) наводе како предузетништво представља способност и спремност појединца, самог за себе, или у склопу тима, унутар или изван постојеће организације да перципира и ствара нове економске прилике, те да уводи своје идеје на тржиште, усред неизвијесности и других препрека.

Предузетници у јавном и приватном сектору играју кључну улогу у изградњи институција за друштвене и техничке промјене (Katz & Shepherd, 2004). Говорећи о подстицању предузетништва, већина аутора тај задатак приписује држави. Richardson, Audretsch и Aldrige (2016, стр.11), посматрају систем подстицања предузетништва кроз интеракцију контекста јавне управе, регионалног окружења и индивидуалног предузетништва. Ahmad и Hoffman (2007, стр.7) наводе како се мјерење перформанси предузетништва своди на мјерење активности које су инструменталне у постизању утицаја.

Исти аутори (Ahmad и Hoffman, 2007), руководећи се оквиром за мјерење предузетништва који је развијен од стране OECD/EUROSTAT-а, уз извјесне модификације, предлажу мјерење предузетништва на основу сложеног модела који подразумева узимање у обзир три групе фактора: детерминанте предузетништва; перформансе предузетништва и утицај предузетништва. На основу сложене вишеструке корелационе и регресионе анализе, Craig, Jackson и Thomson (2005) успјели су потврдити да је једна од детерминанти нивоа одрживог развоја, ниво финансијске подршке који држава обезбјеђује за развој екстерног предузетништва.

Hirsch, Petković, Ramadani и Dana (2016) сматрају инвестиције значајним покретачем развоја предузетништва, те као факторе климе за привлачење инвеститора, ови аутори наводе: власничка права, корупцију (норичито везану за јавну управу), административне и бирократске препреке, пореску политику, државну регулативу и инфраструктуру.

За потребе истраживања овог рада проведено је тестирање индикатора ефикасности јавне управе кроз: рацио бруто додате вриједности сектора јавне управе и укупне бруто додате вриједности; рацио бруто додате вриједности

сектора јавне управе и укупно бруто додате вриједности реалног сектора; рацио запослених у сектору јавне управе у укупно запослених и рацио запослених у сектору јавне управе у укупно запослених у реалном сектору. Наведени индикатори стављани су у однос са индикаторима одрживог развоја друштва (рацио сиромашних појединаца и укупног становништва и рацио сиромашних домаћинстава и укупних домаћинстава), економије (рацио запослених у сектору МСП и укупно запослених, рацио запослених у привредним субјектима приватне својине и запосленима у привредним субјектима државне својине), екологије, енергије и животне средине (рацио прикупљеног и произведеног отпада и рацио остале произведене енергије и укупно произведене енергије). Тестирањем корелације ових варијабли, утврђено је да постоји повезаност у одређеној мјери, али да се не може са потпуношћу тврдити да ли је веза у потпуности урзочно-посљедична у математичком смислу.

У логичком смислу, може се рећи да је разумно тумачити да ефикасније функционисање јавне управе може утицати на побољшавање пословног амбијента, те на унапређење цјелокупног предузетничког екосистема и јачање институција предузетничке инфраструктуре. Такво макроекономско окружење доприноси развоју приватног сектора, што неминовно води до раста запослености и дохотка становништва. На тај начин, предузетништво у јавној управи индиректно утиче на достизање циљева одрживог развоја, а конкретне мјере које се могу провести како би се описано постигло свде се на аутоматизацију пословања, иновације у пословним процесима, креативна деструкција окошталних организационих структура, увођење радних јединица за пружање подршке и усмјеравање појединаца за бављење предузетнишвом и др. С друга стране, директан на одрживи развој, јавна управа може вршити кроз подршку развоју иновативних модела предузетништва као што су: социјално и зелено, а који се директно баве равзојем друштва и природног окружења, енергије и екологије.

То се у највећој мјери постиже кроз иновативно буџетирање и повезивање са страним фондовима за финансирање пројеката из тих области. Поред тога, стандардно екстерно предузетништво или предузетништво малог и средњег бизниса се већ деценијама показује као витално за развој транзиционих економија. Поред давања помоћи финансијске и нефинансијске природе, корисно је да се јавна управа бави таргетирањем некарактеристичних група становништва за бављење предузетнишвом, кроз развијање омладинског и женског предузетништва.

ЗАКЉУЧАК

У овом раду представљен је модел примјене предузетништва у јавној управи који је усмјерен на достизање циљева одрживог развоја националне економије. Овај модел модел предлаже примјену иновација, праћену преузимањем ризика и проактивним дјеловањем у јавној управи, што би обезбиједило повећање ефективности и побољшања ефикасности исте. Предузетнички вођена јавна управа би подразумевјевала висок ниво аутоматизације пословања; увођење

једношалтерског система оснивања предузетља (што се у РС већ покушава увести у склопу АПИФ-а); креирање широко доступних база података и слободу приступа истима од стране корисника; увођење савремених модела пословања; формирање модерних организационих структура итд. Од посебног значаја у свему томе је развој институција предузетничке инфраструктуре, које директно утичу на развој приватног сектора. Уз испуњење свега тога, стварао би се позитиван пословни амбијент у којем би истовремено развијали приватни и јавни сектор. Развој приватног сектора, омогућава јавном да значајан број „функција“ делегира њему, те да се усмјери на обављање послова иманентним њиховом сектору. Уз развијен приватни сектор, стварају се претпоставке за смањење димензија јавног сектора. У томе се најбоље уочава разлика између приступа који се представља у овом раду, а то је креативна реформа јавног сектора у функцији развоја приватног, а потом смањење димензија јавног сектора; за разлику од приступа који предлажу стране институције, а који се своди на просто „срезавање“ јавног сектора. Ту не стају могућности утицања на одрживи развој, те се предлаже да јавна управа води политику директног утицаја на развој кључних области одрживости. Односно, предлаже се подршка развоју савремених концепција предузетништва: социјалног, екстерног и зеленог, од којих би сваки утицао на по један стуб одрживог развоја. Појединачни развој стубова одрживог развоја, ствара синергијски ефекат кроз испреплетене односе који владају међу њима. Важно је напоменути да не постоји идеална пропорција улагања у стубове одрживог развоја. Битно је најприје ојачати темељ одрживог развоја, који чини јавна управа, како би се створили услови за развој стубова. Тада, у зависности од стања и потреба заједнице и привреде, одлучује се о томе којем стубу је потребно дати предност и у којој мјери.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Ђорђевић, С. (2009). *Савремени привредни развој и привредни системи*. Бања Лука: Универзитет у Бањој Луци.
- [2] Мандал, Ш., Михајловић Милановић, З. и Николић, М. (2010). *Економика енергетике, стратегија, екологија и одрживи развој*. Београд: Центар за издавачку дјелатност Економског факултета.
- [3] Петковић, С. и Берберовић, Ш. (2013). *Економика и управљање малим и средњим предузећима: Принципи и политике*. Бања Лука: Економски факултет.
- [4] Шуковић, Д. (2002). *Неформалне институције у фокусу социјалног капитала и културе*. Предузетничка економија, Универзитет у Подгорици, pp. 150-151.
- [5] Afonso, A., Schuknecht, L. & Tanzi, V. (2003). *Public Sector Efficiency: An International Comparison*.
- [6] Ahmad, N. & Hoffman, A. (2007). *A Framework for Addressing and Measuring Entrepreneurship*. Paris: Entrepreneurship Indicators Steering Group.

-
- [7] Braunerhjelm, P. & Henreckson, M. (2016). *An Innovation Policy Framework: Bridging the Gap Between Industrial Dynamics and Growth*. Essays in Public Sector Entrepreneurship, by Audretsch, D.B. & Link, A.N. Springer, pp. 95-131
- [8] Coleman, J.S. (1990) *Foundations of Social Theory*. Harvard University Press, Cambridge, MA.
- [9] Craig, B., Jackson, W. and Thomson, J. (2005). *On SBA-guaranteed lending and economic growth*. Economic Development Through Entrepreneurship: Government, University and Business Linkages, by Scott Shane. Northampton: Edward Elgar Publishing. pp. 127-151.
- [10] Deakins, D., & Freel, M. (2012). *Preduzetništvo i male firme*. Beograd: Data status.
- [11] Demmers, J., Jilberto, A.E.F. & Hogenboom, B. (2004). *Good governance and democracy in a world of neoliberal regimes*. In Demmers, J., Jilberto, A.E.F. & Hogenboom, B. [eds.] (2004). *Good Governance in the Era of Global Neoliberalism: Conflict and depolitisation in Latin America, Eastern Europe, Asia and Africa*. London & New York: Routledge.
- [12] Espinosa, A. & Walker, J. (2011). *A Complexity Approach to Sustainability: Theory and Application*. London: Imperial College Press.
- [13] Evers, A. (2001). The significance of social capital in the multiple goal and resource structure of social enterprise. In Borzaga. C. & Defourny, J. (Eds.), *The Emergence of Social Enterprise* (296-312). London and New York: Routledge.
- [14] Graham, J., Amos. B. & Plumptre, T. (2003). *Principles for Good Governance in the 21st Century*. Ottawa: Institute On Governance, Policy Brief No.15.
- [15] Hardi, P. & Pinter, L. (1995). *Models and methods of measuring sustainable development performance*. Manitoba: International Institute for Sustainable Development.
- [16] Hisrich, R.D., Petkovic, S., Ramadani, V. & Dana, L.P. (2016). Venture capital funds in transition countries: Insights from Bosnia and Herzegovina and Macedonia, *Journal of Small Business and Enterprise Development*, Vol. 23, No. 2, 2016, pp. 296-315.
- [17] International Monetary Fund (2016). Bosnia and Herzegovina: Request for extended arrangement under the extended Fund Facility, pp. 7-13.
- [18] International Monetary Fund. (2014). *Government finance statistics manual*. Cataloging-in-Publication Data Joint Bank-Fund Library.
- [19] Jessop, B. (2007). *State Power: A Strategic Relational Approach*.
- [20] Katz, J.A. & Shepherd, D.A. (2004). *Corporate entrepreneurship*, Advances in entrepreneurship, firm emergence and growth, Elsevier, Vol.7, p.60.
- [21] Kooiman, J. (2003). *Governing as Governance*. London: Sage.
- [22] Laville, J.L., & Nyssens, M. (2001). The social enterprise: towards a theoretical socio-economic approach. In Borzaga. C. & Defourny, J. (Eds.), *The Emergence of Social Enterprise* (312-333). London and New York: Routledge.
- [23] Richardson, A., Audretsch, D.B. & Aldrige, T. (2016). *Motivating Entrepreneurship and Innovative Activity: Analyzing US Policies and Programs*. Essays in Public Sector Entrepreneurship, by David B Audretsch and Albert N. Link. Springer, pp. 5-67.
- [24] Soubbotina, T. (2004). *Beyond Economic Growth: An Introduction to Sustainable Development*. Washington: The World Bank, 2nd edition.
-

- [25] UNECE/OECD/Eurostat Working Group. (2008). *Statistics for Sustainable Development*. Geneva: United Nations.
- [26] United Nations. (2015). *Global Sustainable Development Report*.
- [27] World Bank (2003). *Development Report: Sustainable Development in a Dynamic World – Transforming Institutions, Growth and Quality of Life*

SUMMARY

Bearing in mind the current, unfavourable macroeconomic situation in transitioning countries, with an insight into the market where the private sector is not developed enough to generate new employment, which would be necessary after the above mentioned reduction of employees in public administration, it is considered that the only realistic path for transitioning countries would be a public sector reform in terms of increasing efficiency and effectiveness, which would serve for creating such a business ambient in which the private sector could develop, after which it would be possible to think about reallocation of employees between the private and public sector. Set in that way, this approach would be favourable both for developed and developing (transitioning) national economies. This model would imply introducing entrepreneurship in public administration with the purpose of increasing its efficiency and effectiveness. This paper shows how entrepreneurship could be developed in public administration by giving the exact suggestions of specific measures that could be taken. It also points out some innovations that already have been implemented in developed countries and which proved to be efficient. Some of them are automation of business processes and procedures, „one stop shop“, creative destruction, e-governance, budgeting innovations etc. Beside this specific measures, it is explained how changing the way in which public administrations officials do their job, could lead to a number of improvements. Then, the paper suggest boosting entrepreneurship throughout support, subsidies and concrete projects. Transformed in this way, public administration would not only increase their performance, but would also made a positive impact on general business environment and would lead to upgrading entrepreneurial ecosystem and strengtening the institutions of entrepreneurial infrastructure. The focus would be on developing social entrepreneurship, green entrepreneurship and SME entrepreneurship with the purpose of reaching sustainable development.